

ASPECTE JURIDICE ALE „BĂTĂLIEI” PENTRU ROȘIA MONTANĂ

Lect.univ. Dr. Liviu-Marius Harosa

Avocat

Asociația Aurarilor Alburnus Maior, la fel ca și Centrul Independent pentru Dezvoltarea Resurselor de Mediu, au participat și participa într-un mod activ la Campania „Salvați Roșia Montană”.

Unul dintre multiplele planuri (și poate, unul dintre cele mai importante) în care se desfășoară această Campanie este cel juridic, prin care asociațiile de mai sus, împreună cu alte ONG-uri care au ca obiect apărarea dreptului la un mediu sănătos, cenzurează actele și acțiunile întreprinse de Rosia Montana Gold Corporation în considerarea Proiectului său minier.

I. Activități Roșia Montană Gold Corporation (în continuare RMGC)

În scopul obținerii tuturor aprobărilor, avizelor și certificatelor administrative necesare Proiectului minier, RMGC a întreprins o serie de demersuri prin care actele administrative necesare au fost obținute de la autoritățile locale și centrale, de multe ori cu încălcarea flagrantă a legii sau printr-o colaborare „*contra legem*” cu autoritățile administrative locale.

Activitățile de autorizare a proiectului RMGC, benigne la prima vedere, (dacă le scoatem din contextul ultim, și anume Exploatarea aurului din zonă prin metoda cianurării) au fost realizate cu încălcarea normelor juridice în vigoare și cu colaborarea- de cele mai multe ori- interesată a autorităților locale.

II. Reacția societății civile. Cenzurarea, prin intermediul acțiunilor în instanță, a complexului de proiecte ale RMGC.

ONG-urile au intervenit pentru a cenzura aparența de legalitate a demersurilor RMGC. În principal, Alburnus Maior și CIDRM au încercat prevenirea încălcării unor drepturi recunoscute atât prin Constituție, prin normele

Tratatelor și Convențiilor internaționale ratificate de către România, cât și prin normele comunitare și cele ale legislației interne.

Temeiul de drept al acestor intervenții

- Legea nr. 265/ 2006 pentru aprobarea O.U.G. 195/2005 privind protecția mediului, prin art. 20, pct 6.

- Potrivit Legii 86/2000 pentru ratificarea Convenției de la Aarhus privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu, (art. 2, pct 4)

- Masurile necesare de protecție și punere în valoare a patrimoniului arheologic, măsurile de conservare a biodiversității și alte măsuri pentru instituirea zonelor protejate și de protecție a mediului *sunt prioritare în raport cu interesele private*. Fiind legi speciale, normele arătate mai sus derogă de la prevederile art. 8 alin. 1¹ din Legea nr. 554/2004 potrivit căruia persoanele juridice și fizice pot formula cerere prin care pot invoca apărarea unui interes legitim public numai în subsidiar, în măsura în care vătămarea interesului legitim public decurge logic din încălcarea dreptului subiectiv sau al interesului legitim privat.

Litigii cu RMGC pe diferite încălcări ale legislației. Soluții favorabile ONG-urilor de mediu.

A. PUG și PUZ zonă industrială Roșia Montană.

Premise. Prin Hotărârile Consiliului Local Roșia Montană nr. 46 și 46 /2002, s-au aprobat, în iulie 2002, Planul Urbanistic General pentru Comuna Roșia Montană și Planul Urbanistic Zonal pentru Zona de Dezvoltare Industrială RMGC.

Soluția. După o luptă juridică de aproape patru ani, prin decizia irevocabilă a Curții de Apel Alba, pronunțată în dosar nr. 1411/107/2007, s-a admis excepția de nelegalitate a Asociației Alburnus Maior și s-a constatat nelegalitatea acestor planuri urbanistice, unul dintre motive fiind și acela că o parte dintre membrii Consiliului Local Comunal erau angajați ai RMGC și au votat acest Plan de Urbanism în disprețul legislației privind conflictul de interese.

În acest moment, planurile de urbanism sunt inopozabile Asociației Alburnus Maior.

B. Contract încheiat între RMGC și Consiliul Local Roșia Montană.

Premise. La data de 22.06.2005, Comuna Rosia Montana, înțeleasă ca unitate administrativă de tip teritorial, reprezentată prin Primar, pe de o parte, și RMGC, pe de altă parte, în calitate de societate comercială, s-a încheiat un Contract de Colaborare având ca obiect „*termenii și condițiile în care părțile înțeleg să coopereze, în interes reciproc, pentru dezvoltarea Proiectului de Strămutare Noua Roșia Montană.*”

Obiectul contractului era ce Strămutarea tuturor Bunurilor publice, a Clădirilor Publice (școală, post Poliție, spitale, Primăriei, Infrastructură, drumuri) dar și terenurile și bunurile aflate în proprietatea privată a terților (Terenurile Caselor) din Comuna Roșia Montană, la care contractul se referă cu o grație remarcabilă.

Acest contract, privit de către părți ca fiind un contract comercial, era în realitate *un contract administrativ*, **un contract de parteneriat public privat** așa cum era el reglementat de O.G. 16/2002, în vigoare la data de 22.06.2005, data încheierii lui, norme pe care le eluda în totalitate.

Procesul. Acest contract a fost atacat cu acțiune în constatarea nulității absolute de către Alburnus Maior, care a susținut următoarele :

1. Contractul administrativ imbraca forma unui contract de colaborare comercial prin intermediul unei simulații care constituie fraudă la lege. Potrivit art. 977 C.Civ., interpretarea contractului se realizează după intenția comună a părților contactante, iar nu după sensul literal al termenilor.

2. Preambulul Contractului de Colaborare sugerează că acesta s-a încheiat având în vedere deținerea de către **S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A.** a unei licențe miniere de explorare (Licența Minieră nr. 47/1999), licență prin intermediul căreia **S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A.** ar avea dreptul să desfășoare lucrări de exploatare a aurului prin cariere în cadrul concesiunii miniere Roșia Montană (litera A din preambul). Cu toate acestea, Licența Minieră nr. 47/1999 **nu include perimetrul actualei localități “Roșia Montană” (cu atât mai puțin perimetrul “Piatra Albă”)**, care se are în vedere de **S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A.** pentru exploatare, ci

doar perimetrele “Cetate” și “Cârnic”, pentru care, inițial Licența Minieră a fost emisă.

De asemenea, proiectul de strămutare Noua Roșie Montană și Proiectul Minier nu au fost aprobate pentru Comuna Roșia Montană așa cum se afirmă în Preambulul Contractului de Colaborare (litera O). Astfel, până la această dată nu a fost obținut Acordul de Mediu pentru proiectul minier – zona de dezvoltare industrială Roșia Montană.

3. În contract, Comuna se obliga să nu numai că se angajează să sprijine **S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A.** în obținerea avizelor, autorizațiilor și licențelor necesare, **dar se obligă** să obțină toate avizele, autorizațiile și licențele necesare pentru punerea în aplicare cu succes a Proiectului de strămutare și a Proiectului Minier, constituie o încălcare flagrantă a atribuțiilor unui organ administrativ local, sancționabilă cu nulitatea absolută.

4. Obținerea autorizației de construire a bunurilor publice **nu poate înlătura invocarea oricărui drept al Comunei în legătură cu aceste bunuri**, așa cum se precizează în Contractul de Colaborare (art. 7 punctul 1).

De asemenea, Comuna Roșia Montană, ca persoană juridică de drept public, nu poate renunța în mod parțial la capacitatea sa de exercițiu, așa cum prevedea articol 13 punctul 5 din Contractul de Colaborare. La fel ca și cauza anterior precizată (cea din art. 7 punctul 1) și aceasta este o cauză nulă.

Soluția. Prin Sentința civilă nr. 750/CA/29.05.2007 a Tribunalului Alba din dosar civ. nr.2135/107/2006, menținută de către Curtea de Apel Alba în judecarea recursului, contractul este considerat de parteneriat public privat, conține clauze nule și **este anulat**. Instanța a motivat nulitatea pe nerespectarea prevederilor OG. 16/2002 și a constatat că acest contract este de fapt simulație, și a considerat că conține clauze nule absolut, prin care autoritatea publică locală dispune de drepturi imposibil de negociat, prin lege.

C. Eliberarea în cascadă a certificatelor de urbanism

Pentru a obține un acord de mediu în procedura EIA, RMGC a obținut un certificat de urbanism din partea Consiliului Județean Alba.

Consiliul Județean Alba-Iulia a eliberat în data de 27.07.2007 certificatul de urbanism nr. 105 la cererea adresată de către S.C. ROSIA MONTANA GOLD CORPORATION S.A. Certificatul a fost solicitat pentru scopul declarat de

„Executarea Lucrarilor de constructii definitive, lucrari de desfiintare, deviere constructii, lucrari de constructii provizorii pentru zona industrială miniera”.

Primul certificat de urbanism nr. 68/2004 emis in acelasi scop face obiectul unei actiuni in contencios administrativ, dosar nr. 2233/2006 aflat pe rolul Tribunalului Alba-Iulia. Certificatul de urbanism nr. 68/2004 a fost suspendat in baza unei hotarari judecatoresti a Tribunalului Alba.

Al doilea certificat de urbanism nr. 78/26.04.2006 a făcut obiectul unei actiuni in contencios administrativ, dosar nr. 1245/117/2007 aflat pe rolul Tribunalului Cluj-Napoca. Certificatul de urbanism nr. 78/2006 a fost suspendat in baza incheierii din data de 27 iulie 2007 din dosar 1245/117/2007 a Tribunalului Cluj Napoca, fiind ulterior anulat, prin decizia irevocabilă a Curții de apel Cluj.

Pentru a înțelege mai bine această cascadă de acte, prezentăm încă o dată faza, cu încetinitorul ...

1. **Certificatul de urbanism nr. 68/20.08.2004** emis de CJ Alba-suspendat de Tribunalul Alba, soluție menținută de Curtea de Apel Alba la data de 02.11.2005, până la judecarea irevocabilă a cererii în nulitate al acestui certificat.Litigiul este suspendat în acest moment.

În timpul suspendării primului certificat, de către o intsață judecătorească, CJ Alba emite...

2. **Al doilea Certificat de urbanism nr. 78/26.04.2006** - care a fost la rândul lui suspendat prin incheierea Tribunalului Cluj la data de 27.07.2007. Ca răspuns, CJ Alba eliberează, la numai o saptamana....

3. Surpriză..., **al treilea certificat de urbanism nr. 105/2007** (27.07.2007) cu un conținut identic cu celelalte două.

În acest moment, C.U. nr.78/2006 este anulat, prin decizia irevocabila a Curtii de Apel Cluj din anul 2008, care mentine in recurs sentinta Tribunalului Cluj.

Tribunalul Cluj, în sentința sa de anulare a CU 78/2006, a arătat că **prin emiterea unui nou certificat de urbanism în condițiile în care vechiul certificat de urbanism eliberat intervenientei RMGC este atacat în justiție, s-a urmărit posibilitatea emiterii unor autorizații de construire, deși legea contenciosului administrativ prezumă existența eludării legii și a existenței prejudiciului conform art. 14 alin. 5”.**

Mai mult, Tribunalul arată că în planurile depuse de RMGC se prevede existența unui iaz de decantare, situație în care chiar dacă acest iaz nu a fost menționat în cererea pentru obținerea certificatului de urbanism, autoritatea publică trebuia să solicite avizul de mediu, întrucât RMGC nu dorește să construiască un lac de acumulare, ci un iaz de decantare necesar desfășurării activității de exploatare minieră.

Certificatul de urbanism nr.105/2007 este, potrivit art. 14 din L.554/2004, suspendat de drept.

În acest moment, procedura EIA demarată de RMGC în fața Ministerului Mediului este suspendată, din lipsa unui certificat de urbanism care să producă efecte juridice.

Concluzii. Toate litigiile în care personal am reprezentat ONG de mediu împotriva RMGC au avut câștig de cauză, și aceasta mulțumită încălcărilor grosolane ale legii, săvârșite de RMGC și o parte din autoritățile locale. Este evident că ONG care au ca scop protejarea patrimoniului cultural, istoric, arheologic, al biodiversității faunistice și floristice și cele care militează pentru protecția mediului, au prin lege, posibilitatea de a apăra aceste comori împotriva unei exploatare ne-raționale și orientate numai spre câștigul material pur.

Pe termen lung, datorită implementării legislației comunitare la nivel de protecție a mediului, asemenea proiecte, cum este cel al RMGC, vor fi pur și simplu imposibile, de aceea este de datoria noastră să luptăm până nu este prea târziu.